

26 november 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. R.J.M.M. de Bont, advocaat te Waalre,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Redemptoristen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 27 mei 2014. Op 18 juni 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], lid van het Provinciaal Bestuur van de Provincie St.-Clemens van de Redemptoristen. Op 14 oktober 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote, mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht en werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. R.J.M.M. de Bont. Namens de Congregatie zijn verschenen [naam], lid van het Provinciaal Bestuur van de Provincie St.-Clemens van de Redemptoristen en de heer [naam], beleidsmedewerker van de Provincie St.-Clemens van de Redemptoristen.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Na de zomervakantie van 1964, klager was 12 jaar oud, ging klager naar [opleiding] te [plaats]. Deze school was verbonden aan het klooster van de Redemptoristen. De ouders van klager hadden een rotsvast vertrouwen in de R.-K. Kerk. Ook vonden zij opleiding en scholing erg belangrijk. Dit leidde ertoe dat klager naar het katholieke internaat werd gestuurd. Eenmaal in het internaat miste klager de warmte, betrokkenheid en veiligheid die hij thuis voelde. Dit veroorzaakte heimwee bij klager. Tot overmaat van ramp bleef klager ook zitten in zijn eerste jaar.

Toen klager eenmaal in het tweede jaar zat, dus in zijn derde jaar op [opleiding], kwam klager met aangeklaagde in aanraking. Omdat de schoolprestaties van klager nog steeds te wensen overlieten, kreeg hij vanaf maart van dat jaar bijles van aangeklaagde. Deze bijles vond op

maandagavond na het avondgebed plaats op de kamer van aangeklaagde. Klager moest zijn schriften van Frans, Duits, Algebra en Meetkunde meenemen naar de kamer van aangeklaagde. Terwijl klager zonder pyjamabroek en onderbroek op zijn knieën voor het bureau van aangeklaagde zat, bekeek aangeklaagde de schriften van klager. Bij elke onvoldoende of aantekening van een leraar die aangeklaagde tegenkwam kreeg klager met de vlakke hand een stevige tik op zijn blote billen. Tijdens het bladeren in de schriften en het bespreken van de thema's liet aangeklaagde zijn hand rusten op de linker bil van klager. Naar gelang er meer aantekeningen en/of onvoldoendes in de schriften stonden, moest klager daarna over de knie van aangeklaagde komen liggen en werd hij hard op zijn blote billen geslagen. Aangeklaagde hanteerde het adagium: 'wie niet horen wil, moet maar voelen'.

Als klager begon te huilen door de slaag die hij kreeg, werd hij door aangeklaagde op diens schoot getrokken. Aangeklaagde duwde het hoofd van klager tegen zijn borst en troostte hem. De onderbroek van klager was nog steeds uit en de hand van aangeklaagde lag op het geslachtsdeel van klager en deels tussen zijn benen. Wanneer klager tot rust was gekomen, mocht hij zijn spullen pakken en teruggaan naar zijn chambrette. Voordat klager de kamer van aangeklaagde mocht verlaten, keek aangeklaagde eerst of de kust veilig was.

Na verloop van tijd ontstond er een soort code tussen klager en aangeklaagde. Dit hield in dat klager zijn schriften, voordat het avondgebed begon, al klaarlegde. Als het avondgebed afgelopen was en alle jongens terug liepen, stond aangeklaagde tegen de deur aan geleund. Wanneer aangeklaagde voor zich uit bleef kijken als klager langs liep, hoefde klager niet naar de kamer van aangeklaagde te komen. Wendde aangeklaagde zijn ogen schuin naar boven en knikte hij licht met zijn hoofd, dan moest klager wel naar de kamer van aangeklaagde komen. Klager mocht niet aan aangeklaagde vragen of hij die avond bijles kreeg. Dit had aangeklaagde hem uitdrukkelijk verboden. Klager liep vervolgens naar zijn chambrette en wachtte tot het grote licht uit was. Pas dan ging klager naar de kamer van aangeklaagde. Klager had alleen zijn pyjama aan. Aangeklaagde had hem de opdracht gegeven zijn onderbroek uit te laten, omdat deze toch uit zou gaan.

Omdat de resultaten van klager naar het oordeel van aangeklaagde niet beter werden, werd aangeklaagde op een maandagavond erg kwaad op klager. Hij sloeg klager zeer hard en eiste van hem een verklaring waarom zijn cijfers nog steeds niet goed waren. In de beleving van klager waren zijn cijfers niet zo heel slecht, maar aangeklaagde stond erop dat hij een verklaring kreeg. Hierop zei klager dat hij erg veel last van heimwee had. Toen aangeklaagde dat hoorde zei hij tegen klager dat hij de volgende dag, wanneer de andere jongens naar de recreatie gingen, bij hem moest komen. Aangeklaagde zou dan aan klager uitleggen waar zijn heimwee vandaan kwam.

Die dinsdag ging klager naar aangeklaagde toe. Eenmaal in de kamer van aangeklaagde, deed aangeklaagde de deur op slot. Klager moest zich uitkleden en in zijn onderbroek op het bed van aangeklaagde gaan liggen. Aangeklaagde begon een soort seksuele voorlichting te geven en schoof daarbij de onderbroek van klager naar beneden. Terwijl aangeklaagde vertelde over strelen en vrijen, streek hij de onderbuik van klager en tussen zijn benen. Klager probeerde tevergeefs zijn benen bij elkaar te houden. Aangeklaagde ging door met strelen en probeerde aan klager te laten zien dat wanneer je een penis stevig masseert deze groot wordt, zodat deze bij een vrouw naar binnen kan gaan om haar te bevruchten. Hij vervolgde zijn verhaal door te vertellen dat er dan een kind in de buik van de vrouw zou groeien die met de navelstreng wordt gevoed. Deze fysieke verbintenis met de moeder blijft voor iedereen na diens geboorte bestaan, hetgeen een verklaring zou zijn voor de heimwee van klager. Dit hele gebeuren was voor klager zeer onaangenaam. In de beleving van klager is het bij strelen en betasten gebleven, omdat de ouders van klager onaangekondigd langskwamen, waardoor aangeklaagde

gestoord werd. Voordat aangeklaagde klager naar zijn ouders liet gaan, zei hij nog tegen klager dat de voorlichting die hij hem gegeven had een hele moderne was, zijn ouders zouden dat nog niet zo goed snappen, dus het was beter als klager daar niet over praatte.

Klager hoefde aangeklaagde niet te betasten.

Klager wist dat het zijn ouders een vermogen kostte om hem op het internaat te laten verblijven. Hij wist dat hij zijn best moest doen. In zekere zin voelde klager zich verantwoordelijk naar zijn ouders toe. Om die reden heeft klager zich gevoegd naar de bijlessen van aangeklaagde. Daartegen had klager geen verweer.

De bijlessen die klager kreeg hebben een half jaar geduurd, maar vonden niet elke maandagavond plaats. Of de bijles plaatsvond hing er van af of aangeklaagde het avondgebed verzorgde of niet. Op ongeveer 50% à 60% van de maandagavonden vond de bijles door aangeklaagde plaats. De zogenoemde seksuele voorlichting van klager door aangeklaagde heeft eenmaal plaatsgevonden.

2.2. Als gevolg van het seksueel misbruik door aangeklaagde had klager een schuldgevoel. Hij voelde zich een verrader van de waarden die hij thuis mee had gekregen. Klager had het gevoel dat hij zijn ouders bedonderde, omdat hij wist dat het niet deugd was wat er gebeurde.

Klager heeft nadien seksueel getinte aanrakingen lange tijd als zondig gezien. Naar zijn echtgenote toe is klager altijd bang geweest om haar pijn te doen, hetgeen lange tijd een negatieve invloed heeft gehad op hun seksleven.

In het dagelijks leven merkt klager dat hij heel beschermend is naar de mensen in zijn directe omgeving.

Het structureel ontkennen van het seksueel misbruik door de R.-K. Kerk roept woede en agressie bij klager op.

2.3. Klager wenst gehoord te worden en wil dat kenbaar wordt welke gevolgen het seksueel misbruik voor hem heeft gehad. Hij wil hetgeen hem overkomen is een plaats kunnen geven. Voorts wil klager de door hem geleden schade vergoed zien.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. [Naam] heeft in zijn schriftelijke reactie een aantal vraagpunten aan de orde gesteld. Deze vragen zijn ter zitting beantwoord. Ter zitting heeft [naam] kenbaar gemaakt dat ook het feit dat klager de enige was die bijles kreeg zoals door klager omschreven, zijn verhaal aannemelijk maakt. Immers, binnen het internaat was het gebruikelijk dat er strakke tijden werden gehanteerd, waarin het geven van bijles om half 10 's avonds op de kamer van aangeklaagde niet past.

Ten aanzien van het steunbewijs zijn geen opmerkingen gemaakt. De geloofwaardigheid van het verhaal van klager wordt door de Congregatie niet in twijfel getrokken.

[Naam] heeft erop gewezen dat wanneer aannemelijk wordt geacht dat aangeklaagde klager seksueel heeft misbruikt, dit nooit had mogen gebeuren en dat daarvoor excuses op zijn plaats zijn. Tevens heeft [naam] aan klager kenbaar gemaakt desgewenst beschikbaar te zijn voor een nader persoonlijk gesprek..

4. De beoordeling

De ontvankelijkheid van de klacht

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. De Klachtencommissie zal alvorens aan een inhoudelijke beoordeling toe te kunnen komen eerst de vraag moeten beantwoorden of de gestelde gedragingen vallen onder de definitie van seksueel misbruik als bedoeld in artikel 1.3 van de Procedure. De door klager gestelde gedragingen houden het volgende in: klager kreeg slaag van aangeklaagde op zijn blote billen voor elke onvoldoende en-of aantekening die in zijn schriften stond. Naar gelang aangeklaagde meer onvoldoendes of aantekeningen tegenkwam, nam hij klager over de knie en sloeg hem op zijn blote billen. Nadat aangeklaagde klager geslagen had, en klager daarom huilde, trok aangeklaagde klager op schoot om hem te troosten. Tijdens dit troosten liet aangeklaagde zijn hand deels tussen de benen en op het geslachtsdeel van klager rusten.

4.3. Hoewel het geven van slaag in beginsel geen seksueel misbruik oplevert in de zin van de Procedure, is de Klachtencommissie in dezen van oordeel dat de handelingen zoals door klager omschreven wel gekwalificeerd moeten worden als seksueel misbruik in de zin van de Procedure, nu zich omstandigheden voordoen waaruit volgt dat het geven van slaag niet enkel een strafcomponent bevatte. De Klachtencommissie heeft daarbij gelet op de omstandigheid dat de bijlessen plaats vonden op een ongebruikelijke tijd en dat klager 's avonds na het avondgebed, net als alle andere jongens eerst naar zijn bed moest gaan en pas naar de kamer van aangeklaagde mocht komen als het grote licht uit was. Klager was daarbij door aangeklaagde geïnstrueerd om geen onderbroek aan te doen, omdat die stevast uit zou gaan. Eenmaal op de kamer van aangeklaagde draaide aangeklaagde de deur op slot. Klager mocht pas teruggaan naar zijn chambrette, nadat aangeklaagde had gekeken of er niemand op de gang was.

Uit de hiervoor omschreven gebeurtenissen leidt de Klachtencommissie af dat het geven van de bijlessen in het geniep gebeurde. Dit in combinatie met het straffen van een jongen van 15 jaar door hem slaag op zijn blote billen te geven en hem over de knie te nemen, om hem vervolgens te troosten, waarbij aangeklaagde zijn hand deels op het geslachtsdeel van klager legde, maakt dat de Klachtencommissie van oordeel is dat deze handelingen waarover klager klaagt moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Voor wat betreft de handelingen die plaatsvonden onder het mom van het geven van seksuele voorlichting, bestaat geen discussie of deze door klager gestelde feiten gekwalificeerd kunnen worden als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Klager is ontvankelijk in zijn klacht ten aanzien van het gestelde seksuele misbruik.

De aannemelijkheid van de klacht

4.4. Er zijn ongeveer 47 jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Gedurende een half jaar, met een frequentie van meer dan twee keer per maand, kreeg klager bijles van aangeklaagde. Tijdens deze lessen werd klager door aangeklaagde op zijn blote billen geslagen en door klager over de knie genomen. Als klager moest huilen, begon aangeklaagde klager te troosten. Hij trok klager bij zich op schoot en drukte klager tegen zijn borst aan. Ondertussen rustte een van de handen van aangeklaagde deels tussen de benen en op het geslachtsdeel van klager. Daarnaast heeft aangeklaagde eenmaal klagers onderlichaam, waaronder zijn geslachtsdelen betast, waarbij aangeklaagde probeerde de penis van klager stijf te maken.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de op schrift gestelde verklaring van de echtgenote van klager. Hierin schrijft zij dat zij in 2001 op de hoogte is geraakt van het misbruik, nadat zij en klager het internaat bezocht hadden. Klager vertelde aan haar dat hij bijna wekelijks straffen op zijn blote onderlijf moest ondergaan en dat daarbij schaamstreek en geslacht werden betast en gestreeld. Ook heeft de zus van klager in een op schrift gestelde verklaring verklaard dat zij vanaf circa 2000 veel met klager sprak over hun kostschoolervaringen. Tijdens deze gesprekken liet klager weten dat het op de kostschool niet altijd ging zoals het hoorde. Klager vertelde aan haar dat hij was misbruikt door aangeklaagde.

Tenslotte heeft de Klachtencommissie acht geslagen op de schriftelijke verklaring van [naam], systeemtheoretisch psychotherapeut, waarin staat dat klager in maart van dit jaar kenbaar heeft gemaakt een aangifte te willen doen van seksueel misbruik bij de Klachtencommissie. Hierna hebben meerdere gesprekken plaatsgevonden waarbij onder meer stil werd gestaan bij de gevolgen die het seksueel misbruik op het leven van klager heeft gehad.

Een en ander in onderlinge samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik 15 jaar oud. Hij voelde zich niet prettig op het internaat en had erg veel last van heimwee. Van deze situatie heeft aangeklaagde misbruik gemaakt, terwijl hij juist voor klager iemand had moeten zijn waarin klager vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.7. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 26 november 2014 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.